

Саміра Тимофіївна Пілецька,*д-р екон. наук, професор,*
ORCID 0000-0002-3638-3002
e-mail: samira.piletska@npp.kai.edu.ua;**Ахмед Малік Ахмедлі,***аспірант,*
ORCID 0009-0004-5485-1238
e-mail: 3740316@stud.kai.edu.ua

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЧИННИКИ ТА ЗАГРОЗИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізаційних трансформацій соціально-економічна безпека підприємств набуває особливої важливості як ключовий елемент забезпечення стійкого функціонування, ефективної адаптації до змін зовнішнього середовища та довгострокового розвитку суб'єктів господарювання. Інтеграційні процеси, посилення взаємозалежності національних економік, ускладнення логістичних та виробничих ланцюгів, зростання конкурентного тиску з боку транснаціональних корпорацій, а також динаміка технологічного прогресу суттєво модифікують умови господарської діяльності.

Одночасно з цим спостерігається посилення регуляторного навантаження, нестабільність політико-економічної ситуації в окремих регіонах, а також ускладнення доступу до ресурсів, капіталів і висококваліфікованої робочої сили. Такі обставини значно підвищують вразливість підприємств до впливу зовнішніх і внутрішніх дестабілізаційних чинників, що проявляється у вигляді зниження фінансової стійкості, порушення виробничих процесів, соціальної напруги в трудових колективах тощо.

В даному контексті актуалізується проблема формування ефективних механізмів моніторингу загроз, управління ризиками, а також розробки стратегічних моделей забезпечення соціально-економічної безпеки підприємств. Необхідність комплексного дослідження зазначених аспектів, що охоплює теоретико-методологічні засади, прикладні інструменти реагування на виклики глобалізованого економічного простору і визначає наукову та практичну актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У низці наукових праць досліджуються ключові теоретико-методологічні аспекти забезпечення економічної та соціально-економічної безпеки підприємства. Зокрема, у дослідженні Л. Ковальської, О. Голія та В. Голія [4] визначено сутність економічної безпеки, окреслено її основні структурні компоненти та запропоновано комплексний механізм її забезпечення на рівні підприємства, що має прикладне значення для управлінської практики. Фундаментальним внеском у розвиток концепції економічної

безпеки є монографія О. М. Ляшенка [7], у якій представлено системний підхід до управління загрозами, охоплено інструментарій їхнього виявлення, моделі реагування та нормативно-правові основи функціонування систем безпеки. Н. В. Коленда [5] розширює теоретичну базу, пропонує концептуальну модель соціально-економічної безпеки підприємства, що передбачає класифікацію загроз з урахуванням соціального чинника. Актуалізація змісту соціально-економічної безпеки у контексті сучасних глобальних викликів (зокрема, постпандемічної трансформації та воєнних ризиків) здійснена у роботі М. І. Копитка та А. М. Маланчука [6], де акцентовано на важливості стратегічного управління та державної підтримки безпеки бізнес-середовища. І. В. Венглюк [2], у свою чергу, підкреслює роль соціальних детермінантів, зокрема людського капіталу, соціального клімату та сталого розвитку як важливих чинників економічної безпеки підприємства.

У межах дослідження адаптивного, стратегічного та превентивного управління ризиками в системі економічної безпеки підприємств розглядається низка сучасних підходів до реагування на зовнішні та внутрішні загрози. Так, О. Ареф'єва, В. Титкало та Н. Коваленко [1] акцентують увагу на фінансовому аспекті економічної безпеки в умовах нестабільного зовнішнього середовища, наголошуючи на важливості застосування адаптивних моделей управління ризиками. У їхньому дослідженні підкреслено необхідність впровадження динамічної стратегії, здатної реагувати на мінливі зовнішні умови.

С. Ф. Смерічевський, О. В. Ареф'єва та С. Т. Пілецька [10] зосереджують увагу на стратегічному рівні прийняття управлінських рішень в умовах трансформацій бізнес-середовища. Автори пропонують підхід, орієнтований на ризики, що передбачає використання сценарного планування як ефективного інструменту адаптації до змін.

У контексті міжнародного бізнесу В. П. Залізнюк, Н. П. Сафонік та А. С. Кая [3] обґрунтовують доцільність превентивного управління економічною безпекою. Вони підкреслюють важливість попереднього виявлення та нейтралізації потенційних загроз

шляхом адаптації управлінських стратегій до умов глобалізації та транснаціоналізації бізнес-процесів.

У сучасних умовах нестабільності та цифровізації особливої уваги набуває розробка ефективних інструментів моделювання та оцінювання економічної безпеки підприємств. У цьому контексті С. Т. Пілецька та С. О. Колесников [8] акцентують на інноваційних можливостях цифрової економіки, зокрема на використанні математичних моделей для виявлення фінансових порушень у рамках економічного форензика. Такий підхід розглядається як ефективний інструмент підвищення рівня безпеки підприємства в умовах цифрового середовища.

Своєю чергою, С. Т. Пілецька спільно з Т. Ю. Коритько та Є. В. Ткаченком [9] розробила інтегральну модель оцінювання економічної безпеки, яка базується на комплексному врахуванні внутрішніх і зовнішніх чинників. Запропонована модель має прикладне значення та може бути використана в управлінській практиці, зокрема в процесі аудиту та моніторингу безпекових показників підприємства.

Дослідження О. М. Шубалого та Б. Ю. Бровченка [11] присвячене аналізу впливу негативних екстерналій – таких як політична, економічна та екологічна нестабільність – на рівень соціально-економічної безпеки вітчизняних підприємств. З урахуванням кризових умов, зокрема викликаних війною, автори розробили методику оцінювання, яка дозволяє адаптувати заходи безпеки до реалій сучасного функціонування бізнесу в Україні.

Метою статті є дослідження основних чинників і загроз соціально-економічній безпеці підприємств в умовах глобалізації та обґрунтування підходів до формування ефективної системи забезпечення їх соціально-економічної стійкості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика соціально-економічної безпеки підприємств активно досліджується вітчизняними та зарубіжними науковцями. Зокрема, розглядаються питання ризик-менеджменту, адаптивності до змін зовнішнього середовища, стійкості до кризових явищ та ролі корпоративного управління. Утім, попри наявність значного наукового доробку, залишається недостатньо розробленим інтегрований підхід до врахування внутрішніх та зовнішніх загроз у контексті глобалізаційних процесів. Актуальним є також дослідження впливу цифровізації, змін у трудових відносинах та трансформації ринкових структур на безпековий стан підприємств.

Поняття «соціально-економічна безпека підприємства» є складною та багатоаспектною категорією, що охоплює здатність суб'єкта господарювання забезпечувати стабільність і стійкість своєї діяльності в умовах постійно змінного соціально-економічного середовища. З позицій сучасної економічної науки, соціально-економічна безпека підприємства трактується як такий стан, при якому підприємство зберігає фінансову рівновагу, соціальну стабільність, здатність до розвитку та конкурентоспроможність, незважаючи на вплив зовнішніх і внутрішніх ризиків.

Цей стан передбачає наявність потенціалу до самозахисту від дестабілізуючих впливів, спроможність ефективно функціонувати у кризових умовах, а також забезпечувати соціальні зобов'язання перед працівниками, партнерами, державою та суспільством загалом. Таким чином, соціально-економічна безпека виступає результатом динамічного балансу між економічними інтересами, соціальною відповідальністю та інституційною сталістю підприємства.

Методологія оцінювання соціально-економічної безпеки підприємства передбачає застосування системного, комплексного та ризик-орієнтованого підходів. У процесі дослідження доцільно враховувати як кількісні, так і якісні індикатори, що відображають фінансовий стан, рівень соціального забезпечення працівників, інституційну зрілість, інноваційну активність та ефективність управління ризиками.

Інструментами оцінки можуть виступати: SWOT-аналіз, матриці ризиків, бенчмаркінг, експертні методи, а також інтегральні індекси, які дозволяють проводити порівняльну діагностику та моніторинг динаміки безпеки. Важливим методологічним принципом є динамічність оцінки, що враховує зміну зовнішнього середовища та адаптивні можливості підприємства в умовах нестабільності.

Глобалізація створює нові умови для функціонування підприємств, з одного боку відкриваючи доступ до розширених ринків, новітніх технологій, фінансових ресурсів та кадрового потенціалу, а з іншого – генеруючи додаткові ризики, що підривають соціально-економічну стійкість. Відкритість економік, інтеграція у світові виробничі ланцюги та зростаюча конкуренція змушують підприємства адаптувати свої бізнес-моделі, переглядати стратегічні пріоритети та посилювати захисні механізми.

Наслідками глобалізаційних впливів можуть бути як позитивні ефекти (модернізація, залучення інвестицій, розвиток інновацій), так і негативні (залежність від зовнішніх ресурсів, вразливість до глобальних криз, соціальна нерівність). Тому в умовах глобалізації зростає значення формування стратегій соціально-економічної безпеки, які враховують транснаціональні чинники та мінімізують залежність від нестійких зовнішніх параметрів та загрози, що можуть деструктивно впливати на їхню соціально-економічну стійкість (рис. 1).

Система внутрішніх чинників соціально-економічної безпеки підприємства формує основу його здатності до ефективного функціонування в умовах невизначеності та дії потенційних загроз. Їхній вплив є визначальним для забезпечення адаптивності, стабільності та конкурентоспроможності підприємства в динамічному соціально-економічному середовищі. Серед ключових внутрішніх чинників виділяються фінансова стійкість, організаційна структура управління, рівень кваліфікації персоналу та соціальна відповідальність підприємства.

Система внутрішніх чинників соціально-економічної безпеки підприємства формує основу його

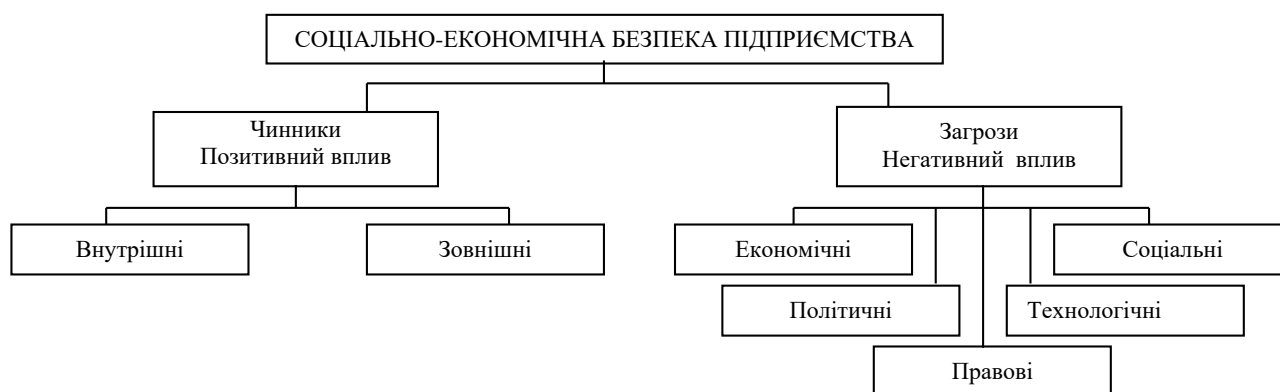

Рисунок. Чинники та загрози впливу на соціально-економічна безпека підприємства

здатності до ефективного функціонування в умовах невизначеності та дії потенційних загроз. Їхній вплив є визначальним для забезпечення адаптивності, стабільності та конкурентоспроможності підприємства в динамічному соціально-економічному середовищі. Серед ключових внутрішніх чинників виділяються фінансова стійкість, організаційна структура управління, рівень кваліфікації персоналу та соціальна відповідальність підприємства.

Рівень фінансової стійкості визначає здатність підприємства самостійно фінансувати свою діяльність, зберігати платоспроможність, ефективно управляти власними і позиковими ресурсами та протистояти фінансовим ризикам. Високий рівень фінансової стійкості знижує ймовірність банкрутства, забезпечує доступ до інвестицій та кредитів, а також сприяє стратегічній автономності підприємства. Нестабільність фінансової структури, надмірна залежність від зовнішніх джерел фінансування чи низька рентабельність можуть суттєво підвищити вразливість підприємства до зовнішніх шоків.

Організаційна структура управління безпосередньо впливає на ефективність прийняття управлінських рішень, оперативність реагування на зміни в зовнішньому середовищі та реалізацію стратегічних цілей. Гнучка, адаптивна, чітко структурована система управління з ефективним розподілом повноважень та відповідальності сприяє підвищенню стійкості підприємства. Водночас, ієрархічні або бюрократизовані структури можуть знижувати адаптивні можливості підприємства та уповільнювати реакцію на критичні загрози.

Кваліфікація персоналу є критичним фактором внутрішньої стабільності та розвитку підприємства. Високий рівень професійної підготовки, мотивація, компетентність і залученість працівників забезпечують ефективне виконання функціональних обов'язків, інноваційність та гнучкість організації. Крім того, наявність системи безперервного професійного розвитку персоналу є запорукою стійкого функціонування підприємства в умовах технологічних змін і зростаючих вимог ринку.

Соціальна відповідальність підприємства відіграє важливу роль у зміцненні довіри з боку стейкхолдерів, формуванні позитивного іміджу та мінімі-

зації соціальних ризиків. Впровадження стандартів корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), дотримання принципів етичного бізнесу, забезпечення належних умов праці, участь у соціально значущих проєктах сприяють формуванню стійкого соціального середовища навколо підприємства. Відсутність соціально орієнтованої політики, навпаки, може призвести до конфліктів з трудовими колективами, громадськістю та регуляторами, що створює додаткові загрози соціально-економічній безпеці.

Соціально-економічна безпека підприємства формується не лише внутрішніми ресурсами та управлінськими механізмами, а й значною мірою залежить від зовнішнього середовища, яке характеризується високим рівнем динаміки, складності та невизначеності. До ключових зовнішніх чинників належать: економічне середовище, державне регулювання, технологічні зміни та конкурентне оточення. Їхній вплив є визначальним у контексті стратегічного планування, забезпечення адаптивності та стабільності підприємства.

Стан економічного середовища безпосередньо впливає на рівень платоспроможного попиту, доступність фінансових ресурсів, вартість виробничих чинників, а також загальну рентабельність господарської діяльності. Макроекономічна нестабільність, інфляційні процеси, знецінення національної валюти, коливання валютних курсів та високий рівень безробіття можуть призводити до порушення фінансової рівноваги підприємств та зниження їх економічної безпеки.

Державна політика та регуляторні вимоги створюють інституційне середовище функціонування підприємств. Податкове навантаження, частота змін у законодавстві, ступінь адміністративного тиску, митна та антимонопольна політика впливають на інвестиційну привабливість і можливості стратегічного розвитку підприємства. Нестабільність нормативно-правової бази або наявність корупційних бар'єрів можуть суттєво підвищити ризики для суб'єктів господарювання.

Технологічні зміни визначають рівень інноваційного розвитку галузей і підприємств, зокрема в контексті переходу до цифрової економіки. Актуальними є питання автоматизації, роботизації, впро-

вадження штучного інтелекту, цифрових платформ, хмарних технологій тощо. Підприємства, які не здатні оперативнo адаптуватися до технологічних змін, втрачають конкурентні переваги, що підвищує їхню вразливість.

Конкурентне середовище виступає важливим чинником ризику в умовах глобалізації. Зростаючий тиск з боку міжнародних та локальних компаній, поява нових бізнес-моделей, демпінгова політика, концентрація ринкової влади можуть істотно впливати на фінансові показники підприємства, знижувати його ринкову частку та обмежувати можливості розвитку. Водночас високий рівень конкуренції стимулює інноваційність і ефективність, що за наявності відповідних ресурсів може виступати як позитивний чинник.

У процесі глобалізації національні економіки та окремі підприємства стикаються з широким спектром загроз, що можуть деструктивно впливати на їхню соціально-економічну стійкість, які є багатовимірними, охоплюють економічну, соціальну, політичну, правову, технологічну та інформаційну сфери, та здатні істотно ускладнювати діяльність суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі.

Однією з ключових економічних загроз є коливання валютних курсів, що безпосередньо впливають на вартість імпортованих ресурсів, обслуговування зовнішньої заборгованості, цінову конкурентоспроможність продукції на міжнародних ринках. Для підприємств, що залежать від імпортової сировини або експорту готової продукції, валютна нестабільність може спричинити значні втрати та ускладнення фінансового планування.

Інфляційні процеси також становлять суттєву загрозу, оскільки ведуть до зростання витрат на виробництво, зниження купівельної спроможності споживачів та дестабілізації внутрішнього попиту. В умовах високої інфляції підприємства стикаються з труднощами у збереженні реальної вартості активів, плануванні бюджету та утриманні заробітної плати на конкурентному рівні.

Втрата ринків збуту внаслідок зміни геополітичної ситуації, зростання зовнішньої конкуренції, запровадження протекціоністських заходів або зміни споживчих переваг значно підвищує ризик недозавантаження виробничих потужностей, зменшення доходів та загального зниження економічної ефективності підприємства.

До соціальних викликів відноситься трудова міграція, яка спричиняє дефіцит кваліфікованої робочої сили, втрату кадрового потенціалу, зниження продуктивності праці та підвищення витрат на навчання нового персоналу. Масовий відтік трудових ресурсів, особливо молоді та фахівців, є серйозним бар'єром для інноваційного розвитку підприємств.

Зниження рівня соціального захисту працівників, зокрема нестабільність зайнятості, скорочення соціальних гарантій, зростання нерегульованих форм праці негативно позначається на соціально-психологічному кліматі в колективах, підвищує ризики

трудових конфліктів та знижує мотивацію персоналу.

Політична нестабільність, зміни у регуляторній політиці, наявність корупційних практик та непрогнозованість державного управління створюють складнощі для ведення бізнесу. Зміни в оподаткуванні, правовому полі чи зовнішньоекономічних відносинах можуть порушити стратегічні плани підприємств та спричинити додаткові витрати на адаптацію до нових умов.

Технологічна відсталість, неможливість оперативного впровадження інновацій або цифрових рішень послаблюють конкурентоспроможність підприємства, особливо в умовах постійного оновлення технологій у глобальному масштабі. Водночас інформаційні загрози, зокрема витоки конфіденційної інформації, кібератаки, зловживання даними та цифрові шахрайства, становлять серйозну загрозу операційній безпеці підприємств, що функціонують у цифровому середовищі.

У контексті зростаючих глобальних викликів забезпечення соціально-економічної безпеки підприємства вимагає комплексного, стратегічно орієнтованого підходу, що інтегрує антикризові, управлінські, інноваційні та культурні механізми реагування на загрози. Практична реалізація відповідних заходів має ґрунтуватися на принципах системності, гнучкості та довгострокової орієнтації, що дозволяє не лише нейтралізувати ризики, а й трансформувати їх у можливості розвитку.

Забезпечення соціально-економічної безпеки потребує впровадження інтегрованої системи управління ризиками, яка охоплює ідентифікацію, оцінку, моніторинг та мінімізацію внутрішніх і зовнішніх загроз. Системний підхід дозволяє виявляти потенційно небезпечні тенденції на ранніх етапах, формувати превентивні заходи та забезпечувати стійкість до несприятливих змін. Важливою складовою є регулярна актуалізація ризик-профілю підприємства відповідно до змін у середовищі.

Розробка довгострокових стратегій розвитку з урахуванням потенційних соціально-економічних загроз забезпечує підприємству здатність адаптуватися до мінливих умов глобального ринку. Використання інструментів стратегічного аналізу, сценарного прогнозування та бізнес-моделювання сприяє більш обґрунтованому прийняттю управлінських рішень і дозволяє формувати адаптивні плани реагування на кризи.

Одним із ключових механізмів зниження залежності від окремих чинників ризику є диверсифікація джерел фінансування, постачальників, ринків збуту та кадрових ресурсів. Такий підхід зменшує вразливість підприємства до зовнішніх шоків, підвищує його гнучкість і розширює можливості для збереження стабільності в умовах змінного середовища. Особливої уваги потребує географічна та галузева диверсифікація.

Інновації є критичним чинником підвищення конкурентоспроможності та довгострокової житте-

здатності підприємства. Впровадження цифрових технологій (автоматизації, штучного інтелекту, аналітики великих даних), кібербезпеки (дозволяє не лише оптимізувати бізнес-процеси, а й оперативно реагувати на нові загрози). Цифрова трансформація також створює передумови для розширення ринкових ніш і підвищення ефективності управління.

Ключовим внутрішнім фактором забезпечення стійкості підприємства є наявність сформованої корпоративної культури безпеки, що охоплює цінності, поведінкові установки та управлінські практики, орієнтовані на відповідальність, прозорість і дотримання етичних норм. Формування безпекової культури вимагає систематичної комунікації, навчання персоналу, підтримки з боку керівництва та розвитку механізмів зворотного зв'язку. Така культура сприяє зниженню внутрішніх ризиків і зміцненню довіри до підприємства з боку стейкхолдерів.

Висновки. Соціально-економічна безпека підприємства є системною категорією, яка охоплює

здатність суб'єкта господарювання протистояти нестабілізуючим чинникам, забезпечувати стійке функціонування, соціальну стабільність, економічну ефективність та інституційну відповідальність в умовах глобалізаційних трансформацій. Ідентифіковано ключові внутрішні (фінансова стійкість, організаційна структура, кваліфікація персоналу, корпоративна відповідальність) та зовнішні чинники (економічне середовище, державне регулювання, технологічні зміни, конкурентне оточення), які визначають рівень безпеки підприємства.

Визначено, що не зважаючи на посилення глобальної нестабільності підприємства стикаються з множинними загрозами, а саме, економічними, соціальними, політичними, правовими, технологічними та інформаційними, які ускладнюють стратегічне планування та операційну діяльність. Найбільш небезпечними є коливання валют, інфляція, втрата ринків збуту, трудова міграція, зниження соціального захисту, політична нестабільність і кіберзагрози.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єва О., Титикало В., Коваленко Н. Економічний механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств при нестабільності зовнішнього середовища. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. № 16 (32). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-03)
2. Венглюк І. В. Становлення соціально-економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 3 (33). С. 226-230.
3. Залізничук В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Вип. 41. С. 42-46. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>
4. Ковальська Л., Голій О., Голій В. Економічна безпека підприємства: сутність, структура та механізм забезпечення. *Економічний форум*. 2023. Т. 13, № 1. С. 126-137. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-1-16>
5. Колєнда Н. В. Поняття соціально-економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. № 7 (7). С. 672-678. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-7/14-stati-7/601-kolenda-n-v>
6. Копитко, М. І., Маланчук, А. М. Дослідження сутності соціально-економічної безпеки підприємства в сучасних умовах розвитку. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023. № 1. С. 18-22. <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-1-3>
7. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. Луганськ: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2011. 400 с.
8. Пілецька С. Т., Колєсников С. О. Математичне моделювання виявлення фінансових порушень у системі економічного форензика для забезпечення безпеки підприємства в умовах цифрової економіки. *Вісник економічної науки України*. 2025. № 1 (48). С. 165-169. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).165-169](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).165-169)
9. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Ткаченко Є. В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3 (65). С. 56-65. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-56-65](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-56-65)
10. Смерічевський С. Ф., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. № 6. С. 108-117. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-108-117>
11. Шубалий О. М., Бровченко Б. Ю. Оцінка соціально-економічної безпеки підприємств в Україні в умовах негативних екстерналій. *Економічні науки : збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. 2024. Вип. 21 (83). С. 489-495. [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21\(83\)-57](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21(83)-57)

Надійшла до редакції 02.02.2026

Прийнята до друку 26.02.2026

Опублікована 20.03.2026

REFERENCES

1. Arefieva, O., Tytykalo, V., & Kovalenko, N. (2023). Economic mechanism for ensuring the financial security of enterprises under environmental instability. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya Ekonomika*, 16(32). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-16\(32\)-03](https://doi.org/10.33296/2707-0654-16(32)-03) [in Ukrainian].
2. Venhliuk, I. V. (2013). Formation of socio-economic security of the enterprise. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 3(33), 226-230 [in Ukrainian].
3. Zalizniuk, V. P., Safonik, N. P., & Kaia, A. S. (2022). Preventive management of economic security in the conditions of international business. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 41, 42-46. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8> [in Ukrainian].
4. Kovalska, L., Holii, O., & Holii, V. (2023). Economic security of the enterprise: essence, structure and mechanism of provision. *Ekonomichnyi forum*, 13(1), 126-137. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-1-16> [in Ukrainian].
5. Kolenda, N. V. (2016). The concept of socio-economic security of the enterprise. *Ekonomika ta suspilstvo*, 7(7), 672-678. <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-7/14-stati-7/601-kolenda-n-v> [in Ukrainian].

6. Kopytko, M. I., & Malanchuk, A. M. (2023). Research of the essence of socio-economic security of the enterprise in modern conditions of development. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav (seriia ekonomichna)*, 1, 18-22. <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2023-1-3> [in Ukrainian].
7. Liashenko, O. M. (2011). *Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva* [monograph]. Vyd-vo SNU im. V. Dalia [in Ukrainian].
8. Piletska, S. T., & Kolesnykov, S. O. (2025). Mathematical modeling of detection of financial violations in the system of economic forensics to ensure the security of the enterprise in the digital economy. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1(48), 165-169. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).165-169](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).165-169) [in Ukrainian].
9. Piletska, S. T., Korytko, T. Iu., & Tkachenko, Ye. V. (2021). Model of integral assessment of economic security of the enterprise. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 3(65), 56-65. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-56-65](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-56-65) [in Ukrainian].
10. Smerichevskiy, S. F., Arefieva, O. V., & Piletska, S. T. (2022). Formation of strategic decisions when managing changes at the enterprise. *Biznes Inform*, 6, 108-117. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-108-117> [in Ukrainian].
11. Shubalyi, O. M., & Brovchenko, B. Iu. (2024). Assessment of socio-economic security of enterprises in Ukraine in the conditions of negative externalities. *Ekonomichni nauky: zbirnyk naukovykh prats LNTU. Seriia «Rehionalna ekonomika»*, 21(83), 489-495. [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21\(83\)-57](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21(83)-57) [in Ukrainian].

Received: 02.02.2026

Accepted: 26.02.2026

Published: 20.03.2026

Пілецька С. Т., Ахмедлі А. М. Чинники та загрози соціально-економічної безпеки підприємства в умовах глобалізації

Досліджено соціально-економічну безпеку підприємств як критичний чинник їхнього стабільного функціонування в умовах глобалізаційних трансформацій. Наголошено, що в сучасному економічному середовищі соціально-економічна безпека набуває особливої актуальності у зв'язку з посиленням інтеграційних процесів, зростанням конкуренції, динамікою технологічного прогресу та впливом численних зовнішніх і внутрішніх загроз. Зазначено, що адаптація підприємств до нестабільного політико-економічного контексту, ускладненого доступу до ресурсів, капіталів і робочої сили, вимагає розробки ефективних механізмів моніторингу, оцінювання ризиків та управління ними.

Метою дослідження є виявлення основних загроз соціально-економічній безпеці підприємств в умовах глобалізації та обґрунтування стратегічних підходів до формування ефективної системи її забезпечення. Наукова новизна полягає в інтегрованому аналізі внутрішніх і зовнішніх чинників впливу, який враховує особливості сучасного економічного простору, цифровізації та трансформаційних змін у ринкових структурах.

Охарактеризовано поняття «соціально-економічна безпека підприємства» як динамічний стан, що забезпечує фінансову рівновагу, соціальну стабільність і конкурентоспроможність суб'єкта господарювання, незалежно від впливу кризових явищ. Виокремлено методичні підходи до оцінювання рівня безпеки підприємств: системний, комплексний та ризик-орієнтований. Проаналізовано ключові внутрішні чинники соціально-економічної безпеки підприємств: фінансова стійкість, організаційна структура управління, рівень кваліфікації персоналу та рівень реалізації корпоративної соціальної відповідальності. Доведено, що їх ефективне функціонування формує потенціал до опору зовнішнім шокам та забезпечує стабільність розвитку. Наголошено на ролі безперервного навчання персоналу, розвитку корпоративної культури безпеки та інноваційних спроможностей як чинників довготривалої конкурентоспроможності.

Висновки. Соціально-економічна безпека підприємств у глобалізованому середовищі – це багатовимірне явище, яке потребує інтегрованого управління, системного аналізу ризиків і стратегічного передбачення. Для досягнення стабільності необхідно формувати внутрішні ресурси стійкості, активно реагувати на трансформаційні зміни, які відбуваються в національному та міжнародному контексті.

Ключові слова: підприємство, безпека, глобалізація, соціально-економічна безпека, інновації, управління, середовище, стійкість, ризики, SWOT-аналіз, методи, адаптація, відповідальність, чинники, загрози.

Piletska S., Ahmadi A. Factors and threats to the socio-economic security of an enterprise in the context of globalization

The socio-economic security of enterprises as a critical factor in their stable functioning in the context of globalization transformations has been studied. It is emphasized that in the modern economic environment, socio-economic security is becoming particularly relevant due to the intensification of integration processes, increased competition, the dynamics of technological progress, and the influence of numerous external and internal threats. It is noted that the adaptation of enterprises to an unstable political and economic context, complicated access to resources, capital, and labor, requires the development of effective mechanisms for monitoring, assessing, and managing risks.

The purpose of the study is to identify the main threats to the socio-economic security of enterprises in the context of globalization and to justify strategic approaches to the formation of an effective system for ensuring it. The scientific novelty lies in the integrated analysis of internal and external factors of influence, which takes into account the peculiarities of the modern economic space, digitalization, and transformational changes in market structures.

The concept of “social and economic security of an enterprise” is characterized as a dynamic state that ensures financial balance, social stability, and competitiveness of a business entity, regardless of the impact of crisis phenomena. Methodological approaches to assessing the level of security of enterprises are highlighted: systemic, comprehensive, and risk-oriented. The key internal factors of the socio-economic security of enterprises are analyzed: financial stability, organizational management structure, level of staff qualifications, and level of corporate social responsibility implementation. It has been proven that their effective functioning forms the potential to resist external shocks and ensures stable development. The role of continuous staff training, the development of a corporate safety culture, and innovative capabilities as factors of long-term competitiveness is emphasized.

Conclusions. The socio-economic security of enterprises in a globalized environment is a multidimensional phenomenon that requires integrated management, systematic risk analysis, and strategic foresight. To achieve stability, it is necessary to build internal resources of resilience and actively respond to transformational changes occurring in the national and international context.

Keywords: enterprise, security, globalization, socio-economic security, innovation, management, environment, sustainability, risks, SWOT analysis, methods, adaptation, responsibility, factors, threats.